

LBRIS

We know
books

Franz Kafka

Metamorfoza

Traducere și studiu introductiv
de Lucian Pricop

EDITURA CARTEX

Concepția grafică a copertei: Sînziana Flonta

Imagine coperta I: Antonello da Messina,
Portret de bărbat (1472-1476), detaliu

Lector: Dușa Udrea Boborel

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
KAFKA, FRANZ

Metamorfoza / Franz Kafka. Traducere și studiu
introdutiv de Lucian Pricop. – București: Cartex, 2025
ISBN 978-630-6651-37-5

I. Pricop, Lucian (trad.)

821.112.2(437-32=135.1

Pentru comenzi și informații, vă rugăm să ne contactați la:

- Tel/fax: 021/323.41.30; 021/323.00.76
- Tel: 0745.069.898; 0729.951.763
- www.edituracartex.ro
- e-mail: comenzi@edituracartex.ro
- O.P. 4, C.P. 184, București

CUPRINS

Insecta nu trebuie desenată
(studiu introductiv de Lucian Pricop)

7

Notă asupra ediției

33

METAMORFOZA

35

I

Trezit într-o dimineață, după o noapte cu vise agitate, Gregor Samsa se găsi, în patul lui, metamorfozat într-o gândanie monstruoasă. Stătea întins pe spatele său tare precum o carapace și, atunci când își ridică puțin capul, își văzu abdomenul cafeniu, proeminent și împărțit în segmente rigide, arcuite; plapuma aproape că-i aluneca pe de-a-ntregul de pe această proeminență. Picioarele lui nenumărate, ridicol de subțiri în comparație cu corpolența lui, îi tremurau, neajutorate, în fața ochilor.

Ce mi s-a întâmplat oare? se gândi.

Nu visa. În jur, camera lui liniștită, o cameră omenească obișnuită, deși cam mică, cu patru pereți pe care-i știa atât de bine. Deasupra mesei – pe care se vedea, împrăștiată, o colecție de mostre de stofe, căci Samsa era voiajor comercial – era fotografia pe care-o decupase recent dintr-o revistă ilustrată și-o pusese

într-o ramă frumoasă, aurită. Reprezenta o femeie cu căciuliță pe cap și cu un boa de blană în jurul gâtului: femeia stătea drept și întindea către privitor un manșon mare de blană, cu care își acoperea mâna până la cot.

Gregor își întoarse privirea apoi către fereastră, iar vremea mohorâtă de afară, pentru că se auzea ploaia bătând pe glaful de tablă, îi provocă o stare de profundă melancolie.

Ce-ar fi dacă aș mai trage un pui de somn și aș uita de toate smintelile astea? gândi el.

Ideea se dovedi însă cu totul imposibilă, pentru că se obișnuise să doarmă pe partea dreaptă și, în starea de acum, nu se putea întoarce în acea poziție.

Cu oricâtă forță încercă să se arunce pe partea dreaptă, se rostogolea de fiecare dată înapoi pe spate; încercă de sute de ori, închizând ochii pentru a nu fi nevoit să-și vadă picioarele mișcându-se continuu, și renunță doar în momentul în care începu să simtă într-o parte o durere ușoară, surdă, pe care n-o trăise până atunci.

Of, Doamne, ce meserie obositoare mi-am mai ales și eu! își spuse în gând. *Zi de zi pe drumuri. Neplăcerile afacerilor sunt cu mult mai mari decât cele din prăvălia de odinioară a părinților; în plus, mai trebuie să îndur și chinul călătoriilor, grija de a nu pierde legăturile dintre trenuri; mesele neregulate și*

proaste, relațiile cu oamenii, care se schimbă mereu, nu durează și nu pot deveni niciodată prea apropiate. Să se ducă la naiba toate astea!

Simți o ușoară mâncărime pe burtă, deasupra; se împinse, încet, pe spate, spre tabla patului, pentru a-și putea ridica mai bine capul; observă că locul mâncărimii era acoperit cu niște puncte mici, albe, despre care nu știa ce să creadă; apoi, dori să atingă locul cu pricina cu ajutorul unuia dintre picioare, dar îl trase imediat pentru că îl treceau fiori reci odată ce-l atingea.

Lunecă îndărăt, în poziția de mai-nainte.

Trezitul ăsta așa dimineată, gândi el, te înnebunește cu totul. Omul trebuie să doarmă bine. Alți voiajori duc o viață lipsită de griji, ca niște cadâne într-un harem. De pildă, când mă întorc la hotel, în cursul dimineții, pentru a transcrie comenzile, îi găsesc pe toți domnii ăștia abia la micul-dejun. Să îndrăznesc eu să fac așa ceva, cu șeful meu? Aș zbură de îndată. În cele din urmă, cine știe dacă n-ar fi mai bine pentru mine să se întâmple astfel. Dacă nu m-aș fi stăpânit – de dragul părinților –, de mult mi-aș fi dat demisia, m-aș fi prezentat înaintea șefului și i-aș fi spus părerea mea cu toată franchețea. Și sunt sigur că ar fi căzut de pe pupitru! Ce manieră ciudată mai e și asta, să te așezi cu fundul pe pupitru și să vorbești de la înălțimea aceea cu salariatul, care e constrâns să se dea cât mai aproape,

pentru că șeful e surd. Ei, dar nu e pierdută cu totul orice speranță; când voi avea, la un moment dat, strânși laolaltă toți banii pentru a putea plăti datoria părinților mei față de el – s-ar putea să mai dureze vreo cinci-șase ani până atunci –, am să fac negreșit acest lucru. Și apoi să vezi, ce mai viață! Acum, desigur, trebuie să mă trezesc imediat; trenul meu pleacă la cinci.

Își întoarse privirea spre ceasul deșteptător care ticăia pe dulap.

– Dumnezeu mare! se sperie el.

Era șase și jumătate, iar limbile ceasului se roteau liniștit, trecuseră chiar de jumătate și se apropiau de șapte fără un sfert. Oare nu sunase deșteptătorul? Se vedea bine din pat că fusese potrivit cum trebuie pentru ora patru; negreșit că și sunase. Dar cum putuse oare să doarmă fără să-l audă, că doar, când suna, făcea să vibreze până și mobilele! De fapt, nu dormise prea liniștit, dar probabil că, în schimb, dormise cu atât mai profund. Dar acum ce mai putea face? Trenul următor pleca la șapte; ca să-l prindă măcar pe asta, trebuia să se grăbească teribil; dar colecția de mostre încă nu era împachetată, iar el nu se simțea deloc odihnit și gata de plecare. La urma urmei, chiar dacă ar mai fi prins trenul, de perdanța șefului tot nu ar fi scăpat, de vreme ce omul de serviciu al întreprinderii îl așteptase la trenul de cinci și raportase de mult întârzierea lui. Acesta era omul șefului, nu avea nici

coloană vertebrală și nici minte. Ce-ar fi să anunțe că este bolnav? Ar fi penibil și ar da de bănuț, pentru că Gregor nu fusese niciodată bolnav în cei cinci ani de serviciu. Cu siguranță că șeful ar veni împreună cu medicul de la Asigurări, le-ar face reproșuri părinților pentru lenevia fiul lor și ar desființa toate pretextele, sprijinindu-se pe părerea medicului Asigurărilor, pentru care nu există decât oameni sănătoși, dar care caută să fugă de muncă. Și, oare, în cazul de față, n-ar avea dreptate? Dacă trecea peste dorința de a dormi în continuare – ceea ce era cu totul nejustificat după un somn atât de lung –, se simțea cu adevărat foarte bine și avea și-o poftă de mâncare grozavă.

În timp ce se gândea în grabă la toate astea, fără a se putea hotărî să se ridice din pat, iar deșteptătorul arăta deja la șapte fără un sfert, se auzi o bătaie ușoară la ușa de lângă capul patului.

– Gregor, rosti o voce. Era a mamei. Este deja șapte fără un sfert. Nu voiai să pleci la drum?

Ce voce blândă! Gregor se sperie de unul singur atunci când își auzi glasul cu care răspunse: era, fără îndoială, vocea lui dintotdeauna, dar în ea se amesteca, venind parcă de undeva, din adânc, un piuit dureros, pe care nu-l putea reține și care făcea ca toate vorbele sale să nu fie clare decât în primul moment, după care rezonanța lor se deforma până ce nici nu-ți mai dădeai seama dacă ai auzit cu adevărat bine sau

LBRIS

We know
books

Sigmund Freud

Psihologia colectivă și analiza Eului

Traducere și studiu introductiv de Lucian Pricop

EDITURA CARTEX

Concepția grafică a colecției: Mădălina Pricop
Coperta I: Sigmund Freud, 1935 (fotografie)

Redactor: Ilie Barangă

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

FREUD, SIGMUND

Psihologia colectivă și analiza Eului / Sigmund Freud ; trad.
și studiu introductiv de Lucian Pricop. - București : Cartex, 2025

ISBN 978-630-6651-36-8

I. Pricop, Lucian (trad. ; pref.)

159.964.2

316.6

Pentru comenzi și informații, vă rugăm să ne contactați la:

- Tel/fax: 021/323.41.30; 021/323.00.76
- Tel: 0745.069.898; 0729.951.763
- www.edituracartex.ro
- e-mail: comenzi@edituracartex.ro
- O.P. 4, C.P. 184, București

Cuprins

Freud¹, Freud² sau Freudⁿ

(studiu introductiv de Lucian Pricop) / 7

Notă asupra ediției / 13

Psihologia colectivă și analiza Eului / 15

Capitolul I Introducere / 17

Capitolul II Sufletul colectiv după Gustave Le Bon / 20

Capitolul III Alte concepții asupra vieții psihice colective / 33

Capitolul IV Sugestia și libidoul / 41

Capitolul V Două mulțimi artificiale: biserica și armata / 47

Capitolul VI Alte probleme și direcții de cercetare / 56

Capitolul VII Identificarea / 62

Capitolul VIII Iubirea și hipnoza / 70

Capitolul IX Instinctul gregar / 77

Capitolul X Mulțimea și hoarda primitivă / 84

Capitolul XI O treaptă a dezvoltării Eului / 92

Capitolul XII Câteva considerații suplimentare / 99

CAPITOLUL I

INTRODUCERE

Opoziția dintre psihologia individuală și psihologia socială sau colectivă, care, la prima vedere, poate părea foarte profundă, se estompează când este analizată mai îndeaproape. Fără îndoială, psihologia individuală are ca obiect individul și cercetează mijloacele de care acesta se servește, căile pe care le urmează, pentru a-și satisface dorințele și nevoile, însă, în această căutare, psihologia individuală nu reușește decât arareori, în condiții cu totul excepționale, să facă abstracție de raporturile dintre individ și semenii săi. Acest fapt este explicabil prin faptul că „celălalt“ joacă întotdeauna în viața individului rolul de model, de obiect, de asociat sau de adversar, iar psihologia individuală se prezintă chiar de la început ca fiind în același timp și o psihologie socială, în sensul lărgit, dar pe deplin justificat, al cuvântului.

Atitudinea individului față de părinții săi, de frații și de surorile sale, de persoana iubită, de medicul său, așadar toate raporturile care până în prezent au făcut obiectul cercetărilor psihanalitice, ar putea, pe bună dreptate, să fie considerate drept fenomene sociale, fapt care le pune în opoziție cu alte procese pe care le-am numit *narcisice*, deoarece sunt caracterizate prin faptul că satisfacerea nevoilor și dorințelor e căutată și obținută de individ în afara și independent de influența altor persoane. Astfel, opoziția dintre actele psihice

sociale și narcisice (*autiste*, în terminologia lui Bleuler¹) nu depășește limitele psihologiei individuale și nu duce la o separare între aceasta și psihologia socială sau colectivă.

În atitudinea sa față de părinți, de frați și surori, de persoana iubită, de prieten și de medic, individul nu este influențat decât de o singură persoană sau de un număr limitat de persoane, în funcție de importanța deosebită pe care fiecare o prezintă în ochii acestuia. Or, când vorbim despre psihologie socială sau colectivă, facem în general abstracție de acest gen de raporturi, pentru a nu lua în considerație decât influența simultană pe care o exercită asupra individului un mare număr de persoane care, din mai multe puncte de vedere, îi pot fi străine, dar de care el se simte legat prin anumite elemente. Prin urmare, psihologia colectivă privește individul ca pe un membru al unui trib, al unui popor, al unei caste, al unei clase sociale, al unei instituții, sau ca pe un element aparținând unei mulțimi umane care, la un moment dat și în virtutea unui scop precis, s-a organizat într-o masă, într-o colectivitate. După ruperea legăturilor naturale menționate mai sus, am fost determinați să apreciem fenomenele care se produc în aceste condiții deosebite, ca manifestări ale unei tendințe speciale, ireductibile – *herd instinct*, *group mind*² – care nu se manifestă în alte situații. Trebuie totuși să spunem că nu suntem de acord să atribuim factorului numeric o importanță atât de mare și să admitem că el este singurul capabil să dea naștere, în viața psihică a omului, unui nou instinct, care altfel nu s-ar putea manifesta. Noi propunem, mai degrabă, alte două posibilități, știind că acest instinct nu

e un instinct primar și ireductibil și că el există deja în stare incipientă și în cercuri mai restrânse, cum este cel al familiei.

Psihologia colectivă, chiar dacă se află încă la început, își asumă un număr enorm de probleme și impune cercetătorului sarcini nenumărate, defectuos sau insuficient delimitate. Numai clasificarea diferitelor forme de grupări colective și descrierea fenomenelor psihice pe care acestea le manifestă presupun o enormă muncă de observație și de prezentare, generând în același timp o bogată literatură de specialitate. Având în vedere aria domeniului psihologiei colective, nu mai e nevoie să-l avertizez pe cititor că modesta mea lucrare nu atinge decât în câteva puncte, puține la număr, acest subiect atât de vast. E adevărat că acestea sunt puncte care interesează îndeosebi psihanaliza, în calitate de mijloc pentru sondarea abisurilor psihicului uman.

¹ Paul Eugen Bleuler (1857-1940), psihiatru elvețian cunoscut mai ales pentru contribuțiile sale la înțelegerea bolilor mintale. A introdus termenul de *ambivalență* în practica psihanalizei în 1911 și pe cel de *autism*, utilizat pentru întâia dată într-un articol publicat în *American Journal of Insanity* (1912). (n.t.)

² În engleză, instinct de turmă, gândire de grup. (n.t.)

CAPITOLUL II

Sufletul mulțimilor, în descrierea lui Gustave Le Bon

Am putea începe printr-o definiție a sufletului colectiv, dar mi se pare mai rațional să prezentăm cititorului un rezumat al fenomenelor care îi sunt specifice, oferindu-i câteva dintre acestea, selectate dintre cele mai proeminente și mai caracteristice, și luându-le ca punct de plecare în cercetările noastre ulterioare. Acest dublu scop nu s-ar putea realiza mai bine decât luând drept ghid cartea deja celebră a domnului Gustave Le Bon: *Psihologia mulțimilor*.¹

Iată, din nou, care sunt datele problemei. După ce a examinat și analizat predispozițiile, tendințele, instinctele, mobilitățile și intențiile individului – mergând până la observarea acțiunilor acestuia și a raporturilor sale cu semenii – psihologia s-a găsit brusc în fața unei probleme ce avea nevoie imperios de o rezolvare. Ea ar oferi explicația acestui fapt surprinzător, că individul, pe care îl credea ușor de înțeles, în anumite condiții, începe să simtă, să gândească și să acționeze într-un mod diferit de cel așteptat, și că aceste condiții sunt oferite de încorporarea sa într-o mulțime umană având trăsătura unei „mulțimi psihologice“. Ce este deci „o mulțime“? De unde are puterea de a exercita o influență atât de importantă

¹ Freud a folosit ediția în limba germană a *Psychologie des foules* (*Psihologia mulțimilor*) din 1912: Gustave Le Bon, *Psychologie der Massen*, Aus dem Französischen von Rudolf Eisler, 2, Auflage Leipzig, 1912. Noi utilizăm Gustave Le Bon, *Psihologia mulțimilor*, traducere, ediție îngrijită și studiu introductiv de Lucian Pricop, Editura Cartex, București, 2016. (n.t.)

asupra vieții psihice a individului? În ce constau modificările psihice pe care le impune individului?

Teoria psihologiei colective are drept responsabilitate oferirea de răspunsuri la aceste trei întrebări. Și pentru a se achita de această sarcină, ea trebuie să înceapă cu cea de-a treia problemă. Într-adevăr, observarea modificărilor imprimate reacțiilor individuale este aceea care formează obiectul de studiu al psihologiei colective. Însă, orice tentativă de explicație trebuie precedată de descrierea a ceea ce urmează să fie explicat.

Iată ce spune Le Bon:

„Trăsătura cea mai izbitoare la o mulțime psihologică este următoarea: indiferent de indivizii care o compun, indiferent de asemănările sau deosebirile în modul lor de viață, în ocupațiile, caracterul sau inteligența lor, simplul fapt că ei s-au transformat în mulțime îi înzestrează cu un soi de suflet colectiv. Acesta îi face să simtă, să gândească și să acționeze într-un fel cu totul diferit de cel în care simțea, gândea și acționa fiecare dintre ei izolat. Anumite idei, anumite sentimente nu apar și nu se materializează în acte decât la indivizii incluși în mulțime. Mulțimea psihologică este o «ființă» provizorie, compusă din elemente eterogene, sudate pe moment, aidoma celulelor unui organism viu, care în totalitatea lor formează o ființă nouă, care are caracteristici foarte diferite de acelea pe care le posedă fiecare dintre celulele componente.“¹

Înterupem expunerea domnului Le Bon cu comentariile noastre și vom începe prin a formula următoarea observație: dacă indivizii aflați într-o mulțime formează o unitate, prin urmare trebuie să existe ceva care să-i apropie pe unii de ceilalți și e posibil ca acest ceva să fie tocmai ceea ce caracterizează mulțimea. Lăsând această întrebare fără răspuns, Le Bon se

¹ Gustave Le Bon, *Psihologia mulțimilor*, traducere de Lucian Pricop, Editura Cartex, București, 2016, pp. 31-32. (n.t.)